

مطالعات اجتماعی

پایه چهارم

درس هفدهم

نواحی آب و هوایی ایران

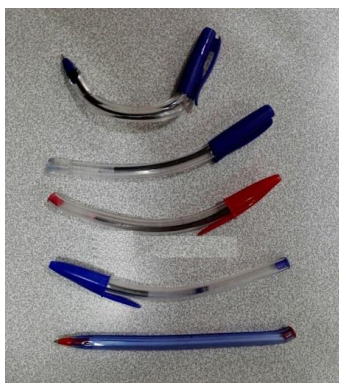

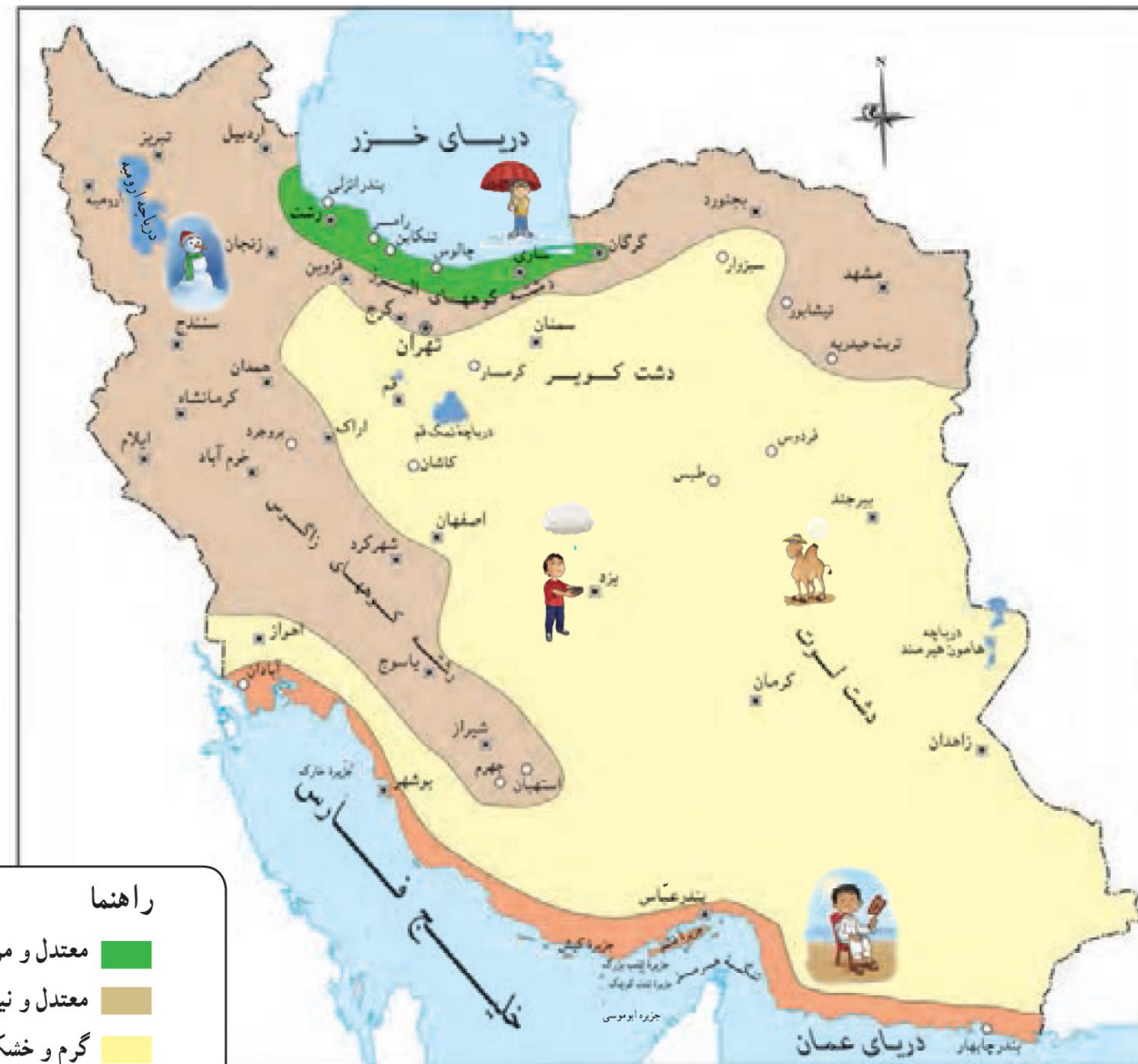
درس IV نواحی آب و هوایی ایران

کشور ما ایران، کشور پهناوری است. برخی جاهای آن کوهستانی و برخی پست و کم ارتفاع اند. بخش هایی از سرزمین ایران در کنار دریا واقع شده اند و بخش های وسیعی از دریا فاصله دارند؛ بنابراین، نوع آب و هوا در همه جا یکسان نیست.

برای مثال، در اوایل فروردین در شهر بندرعبّاس هوا گرم می شود و مردم کولرها را روشن می کنند؛ در حالی که در همدان یا تبریز هنوز مردم از بخاری ها و وسایل گرم کننده استفاده می کنند. به نقشه ی نواحی آب و هوایی ایران توجه کنید.

راهنما

- معتدل و مرطوب خزی
- معتدل و نیمه خشک کوهستانی
- گرم و خشک
- گرم و شرجی سواحل جنوب

فعالیت

۱- با توجه به نقشه، بگوئید چند ناحیه‌ی آب و هوایی در ایران وجود دارد؟

۲- از هر ناحیه‌ی آب و هوایی یک شهر را نام ببرید.

○ فعالیت

- ۱- با توجه به نقشه، بگویید چند ناحیه‌ی آب و هوایی در ایران وجود دارد؟
- ۲- از هر ناحیه‌ی آب و هوایی یک شهر را نام ببرید.

۱- چهار ناحیه :

- ۱) معتدل و مرطوب خزری
- ۲) معتدل و نیمه خشک کوهستانی
- ۳) گرم و خشک داخلی
- ۴) گرم و شرجی سواحل جنوب

۲-

- بندر انزلی (معتدل و مرطوب خزری)
- ایلام (معتدل و نیمه خشک کوهستانی)
- طبس (گرم و خشک داخلی)
- بوشهر (گرم و شرجی سواحل جنوب)

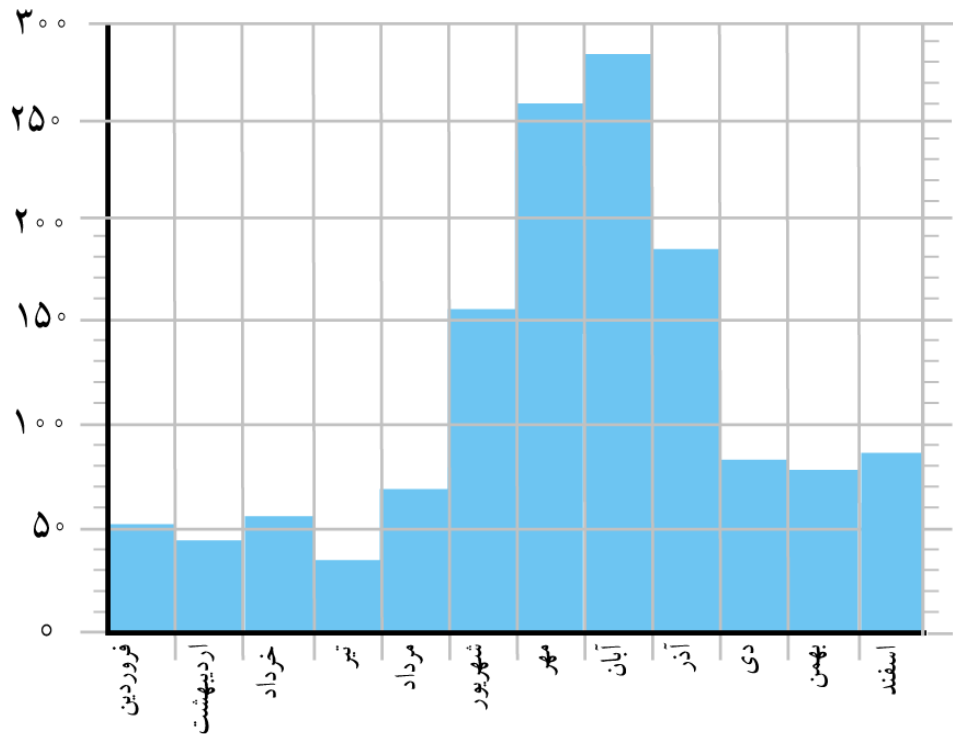
اکنون بیایید با نواحی مختلف آب و هوایی ایران آشنا شویم.

ناحیه‌ی معتدل و مرطوب خزری

همان‌طور که روی نقشه می‌بینید، این ناحیه در کناره‌ی دریای خزر واقع شده است. در این ناحیه، باران فراوان می‌بارد و گرما و سرمای شدید وجود ندارد. وسعت ناحیه‌ی خزری بسیار کم است.

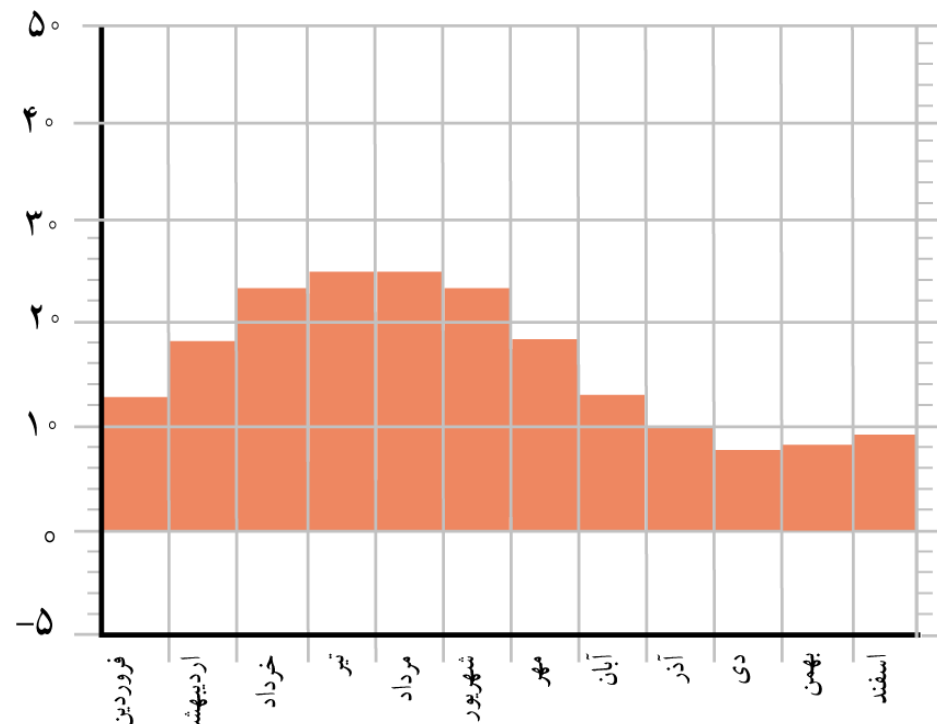

میلی متر

نمودار بارش رامسر

درجه‌ی سانتی‌گراد

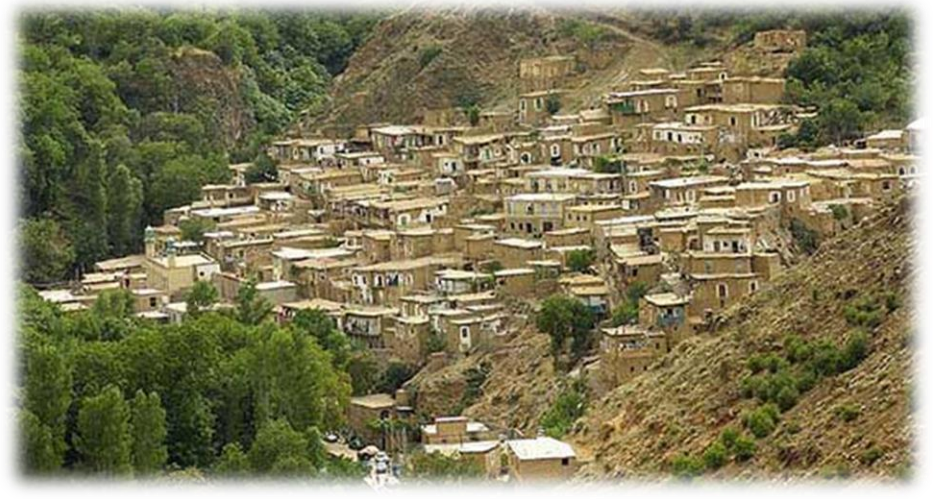

نمودار متوسط دمای رامسر

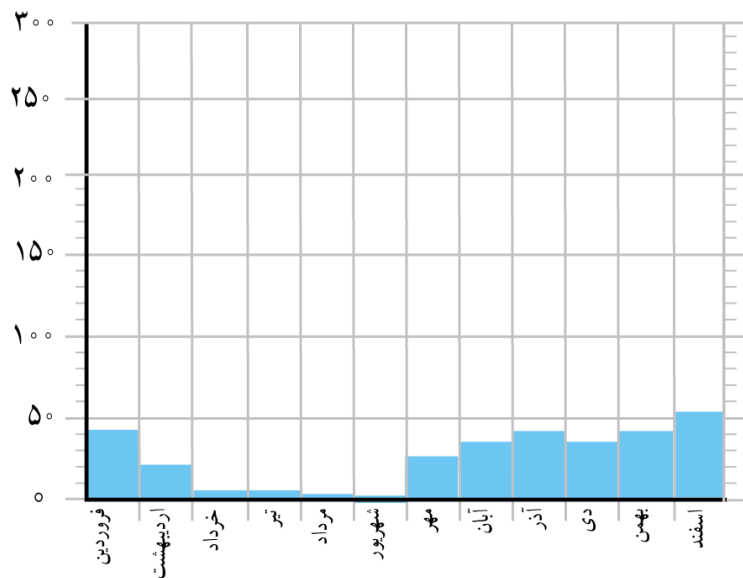
– آیا در رامسر در همه‌ی ماه‌های سال باران می‌بارد؟ بله. به طور کلی بارندگی در تمام ماه‌های سال وجود دارد.

ناحیه‌ی معتدل و نیمه خشک کوهستانی

این ناحیه شامل کوه‌های بلند و دامنه‌های البرز و زاگرس است. در این ناحیه، در بیشتر ماه‌های سال هوا سرد است. در زمستان برف زیادی روی کوه‌ها می‌نشیند و دمای هوا به زیر صفر درجه می‌رسد. این ناحیه تابستان‌هایی معتدل دارد.

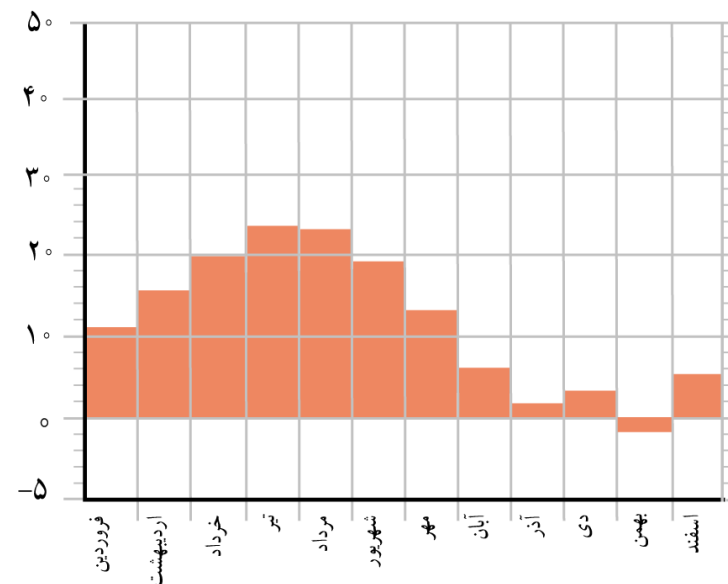

میلی متر

نمودار بارش شهر همدان

درجه‌ی سانتی‌گراد

نمودار متوسط دمای شهر همدان

در ناحیه‌ی کوهستانی میزان بارندگی مناسب است، اما این ناحیه به اندازه‌ی ناحیه‌ی خزری پر باران نیست.

- در همدان، سردترین ماه‌های سال کدام‌اند؟
- دمای همدان را در زمستان با دمای رامسر مقایسه کنید.
- همدان بارش بیشتری دارد یا رامسر؟
- در کدام یک از این دو شهر تعداد ماه‌های خشک بیشتر است؟

در ناحیه‌ی کوهستانی میزان بارندگی مناسب است، اما این ناحیه به اندازه‌ی ناحیه‌ی خزری پرباران نیست.

– در همدان، سردترین ماه‌های سال کدام‌اند؟

– دمای همدان را در زمستان با دمای رامسر مقایسه کنید.

– همدان بارش بیشتری دارد یا رامسر؟

– در کدام‌یک از این دو شهر تعداد ماه‌های خشک بیشتر است؟

در ناحیه‌ی کوهستانی میزان بارندگی مناسب است، اما این ناحیه به اندازه‌ی ناحیه‌ی خزری پرباران نیست.

– در همدان، سردترین ماه‌های سال کدام‌اند؟ **بهمن، آذر، دی، اسفند**
– دمای همدان را در زمستان با دمای رامسر مقایسه کنید.

همدان به خاطر این که در ناحیه کوهستانی قرار گرفته، زمستان‌های سردی دارد، اما رامسر در ناحیه‌ی خزری واقع شده و زمستان‌های آن معتدل است.

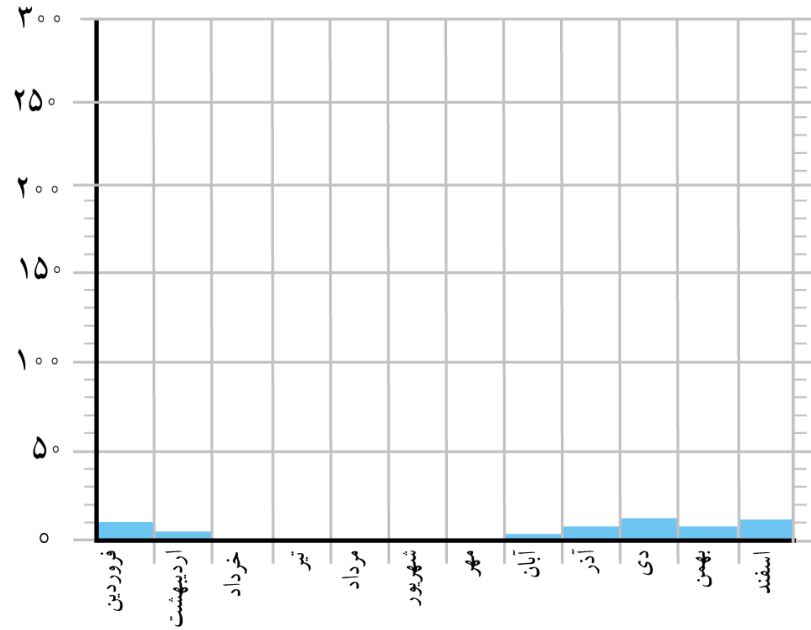
– همدان بارش بیشتری دارد یا رامسر؟ **رامسر**
– در کدام یک از این دو شهر تعداد ماه‌های خشک بیشتر است؟ **همدان**

ناحیه‌ی گرم و خشک داخلی

این ناحیه تابستان‌های گرم و زمستان‌های سرد دارد و مقدار بارش در آن کم است.

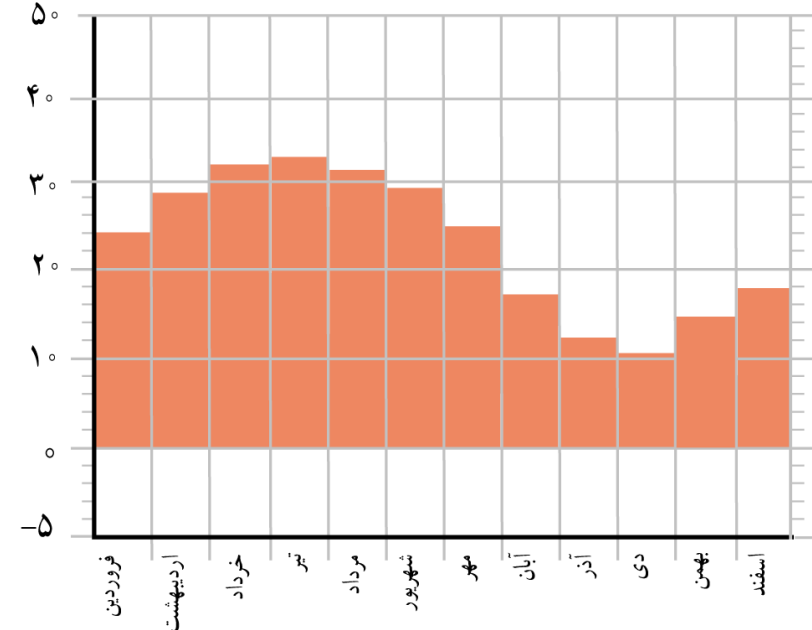

میلی متر

نمودار بارش بهم

درجه‌ی سانتی‌گراد

نمودار متوسط دمای بهم

– آیا در بهم در همه‌ی ماه‌های سال باران می‌بارد؟ در آنجا چند ماه خشک وجود دارد؟
– دمای شهر بهم را با همدان مقایسه کنید. کدام یک گرم‌تر است؟ چرا؟

– آیا در بزم در همه‌ی ماه‌های سال باران می‌بارد؟ در آنجا چند ماه خشک وجود دارد؟
خیر، ۵ ماه سال خشک است.

– دمای شهر بزم را با همدان مقایسه کنید. کدام یک گرم‌تر است؟ چرا؟

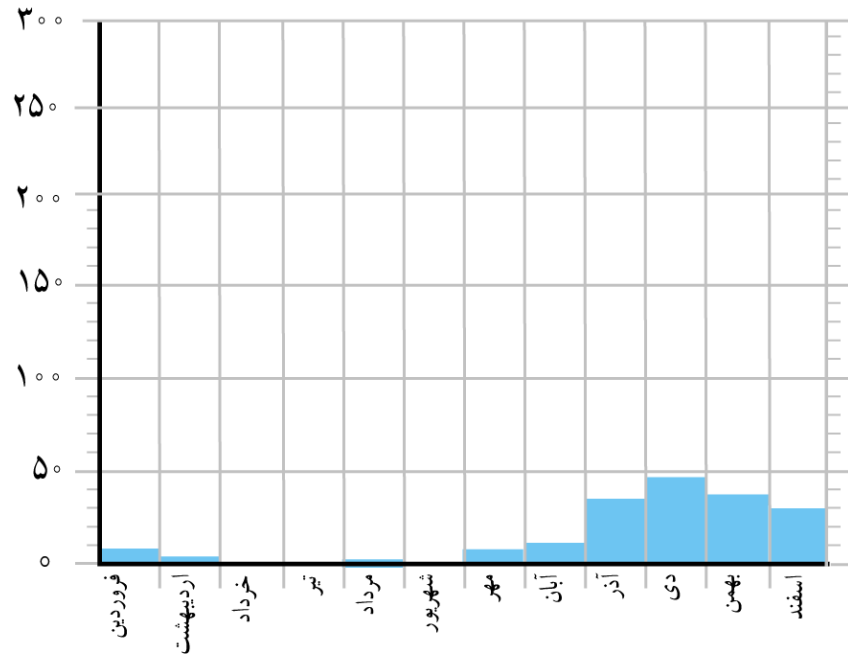
دما در همدان حداکثر ۲۰ درجه و حداقل ۱- درجه است، ولی دمای هوا در بزم همیشه بالاتر از ۱۰ درجه است و در بعضی ماه‌ها به ۳۰ درجه هم می‌رسد. بزم گرم‌تر است، زیرا در ناحیه‌ی گرم و خشک واقع شده است و بارندگی در آن خیلی کم است.

ناحیه‌ی گرم و شرجه‌ی سواحل جنوب

این ناحیه نیز تابستان‌های گرم و زمستان‌های معتدل دارد. در سواحل جنوب هم مقدار بارش کم است. به همین دلیل، این ناحیه جزء نواحی خشک است، اما به علت رطوبت دریا، هوا در آنجا حالت شرجه پیدا می‌کند؛ یعنی بسیار نمناک می‌شود.

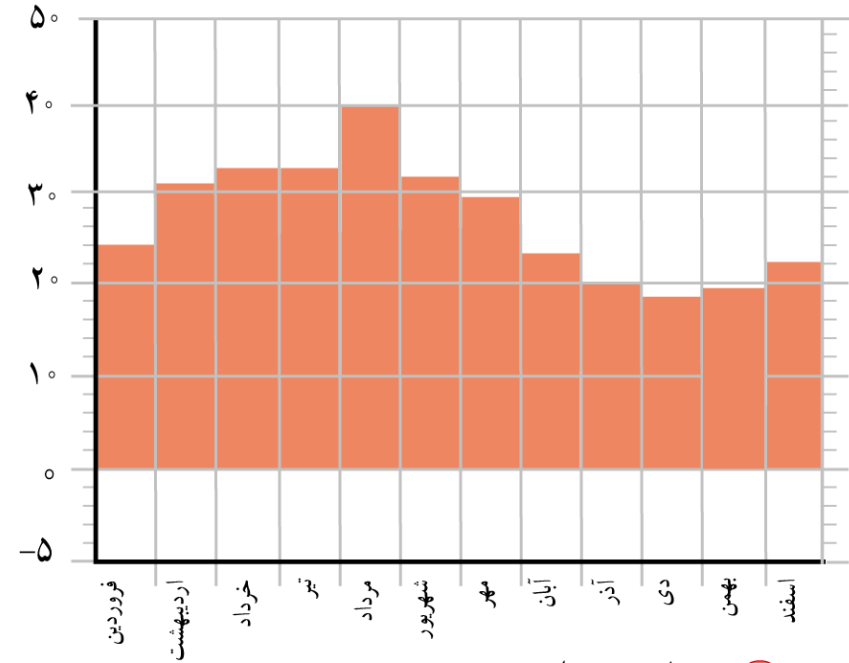

میلی متر

نمودار بارش بندرعباس

درجه‌ی سانتی گراد

نمودار متوسط دمای بندرعباس

- آیا بندرعباس از مناطق خشک کشور است؟ چرا؟
- آیا شهرهای سواحل جنوب ایران هوای گرمی دارند؟ دلیل خود را بیان کنید.

– آیا بندرعبّاس از مناطق خشک کشور است؟ چرا؟
بله، چون میزان بارندگی در آن کم است.

– آیا شهرهای سواحل جنوب ایران هوای گرمی دارند؟ دلیل خود را بیان کنید.

بله. چون در ناحیه ی گرم قرار دارند و بارندگی در آنها بسیار کم است و در اکثر ماه های سال دمای هوا بالاتر از ۲۰ درجه است و گاهی به ۴۰ درجه هم می رسد.

○ فعالیت

۱- ارسال در شهر کرد زندگی می کند. دی ماه است و او می خواهد با خانواده اش به بندر چابهار مسافرت کند.

چه نوع لباسی باید همراه ببرد؟ چرا؟

۲- گلناز و خانواده اش می خواهند در بهمن ماه با اتومبیل برای دیدن عمویشان، که از سفر زیارتی برگشته است،

به همدان بروند. پدر گلناز چه وسایل و تجهیزات را باید با خود ببرد؟ چرا؟

۳- فرید و خانواده اش می خواهند برای تعطیلات نوروزی به رامسر بروند؛ چه وسایلی باید به همراه ببرند؟

۴- با راهنمایی معلم، محلّ تقریبی شهر یا روستای خود را روی نقشه‌ی نواحی آب و هوایی ایران بنویسید و

بگویید، محلّ زندگی شما در کدام ناحیه‌ی آب و هوایی قرار دارد.

۱- ارسال در شهر کرد زندگی می کند. دی ماه است و او می خواهد با خانواده اش به بندر چابهار مسافرت کند.

چه نوع لباسی باید همراه ببرد؟ چرا؟

لباس نازک زیرا چابهار در ناحیه ی گرم و شرجی قرار دارد و زمستان معتدلی دارد.

۲- گلناز و خانواده اش می خواهند در بهمن ماه با اتومبیل برای دیدن عمویشان، که از سفر زیارتی برگشته است،

به همدان بروند. پدر گلناز چه وسایل و تجهیزاتی را باید با خود ببرد؟ چرا؟

لباس گرم و تجهیزاتی مانند زنجیر چرخ و ضد یخ برای اتومبیل خود، چون همدان در ناحیه ی کوهستانی واقع شده و هوای سردی دارد.

۳- فرید و خانواده اش می خواهند برای تعطیلات نوروزی به رامسر بروند؛ چه وسایلی باید به همراه ببرند؟

چون رامسر در ناحیه ی خزری قرار دارد و آب و هوای معتدل و مرطوب دارد، بنابراین هم امکان بارش وجود دارد و هم تابش آفتاب و بالاترین میزان رطوبت. پس بهتر است چتر و آفتابگیر و بادبزن و همچنین، لباس های نخی و آستین دار با خود ببرند.

۴- با راهنمایی معلّم، محلّ تقریبی شهر یا روستای خود را روی نقشه ی نواحی آب و هوایی ایران بنویسید و

بگویید، محلّ زندگی شما در کدام ناحیه ی آب و هوایی قرار دارد.

با شکر از همراهی شما